

Kuva 1. (vasemmalla) Koehenkilöitä¹ pyydettiin heti lukemisen jälkeen kertomaan ja/tai piirtämään kaiken, mitä he muistavat artikkelista "Platonin ihanneyhteiskunta". Vain ammattitaiteilijoiden ryhmää kehoitettiin tekemään kuvitus Platonin yhteiskuntafilosofiasta. Kaikkien taiteilijoiden kuvitukset olivat hyvin omaperäisiä, eikä asiaan vaikuttanut se, olivatko he lukeneet artikkelin kuvitettuna vai kuvittamattomana. Ammattimainen itsenäisyys näkyy työskentelyssä.

Kuva 2. Heti artikkelin lukemisen jälkeen kysyttiin: "Mitä patsaalla oli kädessä?" Piirros on koehenkilön muistikuva filosofin patsasta esittävästä kuvatekstittömästä valokuvasta.

Miten kuvat liittyvät ajatteluun

Ihmiset unohtavat noin puolet¹ tekstin sisällöstä heti lukemisen jälkeen, ja muistavat enää noin viidesosan siitä kahden ja puolen kuukauden kuluttua. Tästä voisi päätellä, että on turhaa tiedottaa mitään, kun lähes kaikki kuitenkin unohtuu.

Jotakin me kuitenkin muistamme. Mieleen muotoutuu käsityksiä asiain tiloista. Ne liittyvät aikaisempiin oletuksiimme, kytkeytyvät asenteisiin ja arvoihin ja muokkautuvat kaiken aikaa. Mitä enemmän aikaa kuluu, sitä abstraktimmiksi ja yleistävimmiksi muistot käyvät. Ne voivat jopa muuttua. Ne ovat ikäänkuin hämäreitä käsitysten riekaleita.

Kuville ei käy ihan yhtä huonosti. Niistä muistetaan valtaosa, noin kolme neljännessä heti, ja vielä kymmenen viikon kuluttuakin vähintään 60 %. Kuvia myös tunnistetaan hämmästyttävän hyvin viiveelläkin, kokeessani lähes neljä viidestä, mikä puoltaa niin sanottua kuvan ylivoimateoriaa². Sen mukaan ihmiset pystyivät heti vastaamaan 99,6 % oikein, olivatko nähneet harhautuskuvien seassa esitetyn kuvan, mutta he tunnistivat vain 62 % kirjoitetuista sanoista.

Mielikuvat eivät kuitenkaan ole tarkkoja, vaan ikäänkuin lukijan uudelleenmuotoilemia luonnoksia asiasta. Yksityiskohtia puuttuu, ja ne voivat muotoutua toisiksi katsojan omien asenteiden ja oletusten mukaan –aivan kuten kävi verbaalisellekin aineistolle kokeissani. Entä mitä ihmiset muistavat pitkän aikavälin jälkeen? Sitä on tutkittu hyvin vähän, samoin tunteiden vaikutusta muistamiseen.

Mitä hyötyä kuvista siis voisi olla? Kuvat voivat auttaa luomaan mielikuvia. Valtaosa koehenkilöistäni raportoi visuaalisesta metodista, kun heitä pyydettiin kertomaan tavasta, jolla he muistelivat jutun kuvien määrää ja sisältöä. He kertoivat ikäänkuin "katselleensa" aukeamia mielesään. Se todistaa, että ihmiset käyttävät mielikuvia ajattelunsa tukena ainakin jonkintyyppisissä tehtävissä. Ajattelu on kuvittelua, joka tuottaa aistikanavien mukaista multimediaa. Koetan avata tätä prosessia seuraavilla sivuilla esimerkkien valossa.